

Tampereen yliopiston lukuvuoden 2025–2026 avajaispuhe 2.9.2025

Rehtori Keijo Hämäläinen

Arvoisa pormestari, juhlayleisö, hyvä yliopistoyhteisö, dear audience

On suuri ilo toivottaa teidät tervetulleiksi Tampereen yliopiston uuden lukuvuoden avajaisjuhlaan. Kuluva vuosi on meille erityinen – juhlimme yliopistomme satavuotista historiaa. Myöhemmin syksyllä, 8. marraskuuta, meillä on vielä suuri yhteinen tapahtuma, Tampereen yliopiston Alumnipäivä, jonne odotamme yli tuhatta alumnivierasta. Tänään katsomme juhluvuoden muistojen saattelemana eteenpäin, kohti seuraavaa vuosisadan mittaista matkaa.

On erityisen rohkaisevaa, että täällä juhlasalissa näemme tänään ehkä ennätysyleisön uusimuotoisen Tampereen yliopiston lukuvuoden avajaisissa. Se kertoo vahvistuneesta yhteisöstä, joka kokee ylpeyttä omasta yliopistostaan ja yhteisistä saavutuksistaan yli tiede-, koulutus- ja kampusrajojen - sekä sidosryhmiemme arvostuksesta toimintaamme kohtaan osana yhteiskuntaa.

Hyvä juhlayleisö,

Monet asiat ovat meillä hyvin mutta edessämme on suuria haasteita niin suomalaisessa yhteiskunnassa – myös täällä Tampereella – kuin globaalissa maailmassa, koko planeettamme kantokyvyn osalta. Järkyttävät sodat luovat surua ja turvattomuutta. Maamme taloustilanne ja sen tulevaisuuden näkymät yhteiskunnallisten murrosten edessä heijastuvat myös yliopiston toimintaan.

Tiede- ja sivistysyliopiston ydintehtävä ei tietenkään ole kehittää toimintaansa ensisijaisesti talouskasvun ehdoilla. Koulutamme tähän maahan osaajia, teemme tutkimuksen vapauteen pohjautuvaa tieteellistä tutkimusta ja ylläpidämme yhteiskuntamme sivistyspääomaa. Näiden lakisääteisten tehtäviensä kautta yliopistot ovat maamme ja sen talouden ja talouskasvun kivijalka. Kansallisen huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden noustua jokapäiväiseen keskusteluun on myös hyvä muistaa presidentti Kekkonen sanat: *“Sivistys on kansakunnan syvin turva.”*

Juuri käynnistyneet hallituksen kehysriihineuvottelut näyttävät, arvetetaanko yliopistot julkistaloudellisiksi menoeriksi vai talouskasvun moottoreiksi. Olisi erittäin tuhoisaa leikata yliopiston perusrahoituksesta ja jättää osaamistason nostot rahoittamatta. Sellaiset säästöt veisivät pohjan tki-kasvutoimilta ja lisärahoituksen vaikuttavuudelta.

Hyvät kuulijat

Tutkimuksen vapauden lisääntynyt kyseenalaistaminen läntisissä demokratioissa ja myös Suomessa on hyvin huolestuttavaa. Uhkakuvia on kahdenlaisia: ideologista rajoittamista ja kapeaa hyötyajattelua. Pelottavinta on, kun ideologiset päämäärät kätketään hyötyperusteiden taakse. Vaikka Suomessa edelleenkin arvostetaan tiedettä ja yliopistoja instituutioina populistinen retoriikka voi horjuttaa tieteen

autonomiaa. Meidän tulee osallistua tieteen hyödyllisyyttä koskevaan keskusteluun tutkimuksen vapauden ja siihen liittyvän vastuun tasapainoa vaalien. En usko, että kukaan tekee tai haluaa tehdä hyödytöntä tiedettä. Vapaa tutkimus etenee omalakisesti kehittäen tieteen omia menetelmiä ja lisäten ymmärrystä – ja väistämättä se jollakin aikavälillä luo hyvinvointia ja talouskasvuakin.

Hyvät yliopistolaiset,

Elämme aikaa, jossa yliopistoilta peräänkuulutetaan vaikuttavuutta. Meillä on nyt näytön paikka myös teoissa eikä vain puheissa. Meidän pitää vastata odotuksiin ja huolehtia siitä, että osaamisemme siirtyy entistä paremmin yhteiskunnalliseksi hyväksi. Jotta meillä on tulevaisuudessakin resursseja tehdä tiedettä, on hyvä, että tieteellä tehty talouskasvu tulee näkyväksi.

Samalla tarvitsemme viisautta rahoituksen ja ohjauksen rakenteisiin. Tutkimuksen ekosysteemi on herkkä. Jos tieteen metsiä hakataan avohakkuin, saadaan hetkellistä hyötyä, mutta pitkällä aikavälillä menetetään pohja tulevalta kasvulta. Meidän tulee hoitaa tieteen metsää viisaudella ja jatkuvan kasvun menetelmällä – niin, että voimme korjata satoa ja samalla vaalia uusia orastavia taimia. Emme myöskään tiedä, mitä osaamista tarvitsemme tulevaisuudessa. Siksi meidän ei tule liian kapeasti valita voittavia tieteenaloja, vaan kasvattaa tieteen sekametsää. Näin turvaamme tieteen monimuotoisuuden, uusien ajatusten versomisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden myös tulevaisuuden tarpeisiin.

Dear audience,

Internationality is one of our university's cornerstones. Around one in five of our staff and one in ten of our students come from abroad, representing more than a hundred nationalities. We are presently finalizing our new internationalisation strategy, which will guide us towards the year 2030. Why do we want to be an international university? Because the challenges we face – ecological, social, technological – are global by nature, and they require global solutions.

Our vision is to be a recognised, diverse and attractive academic community for both students and staff, where everyone has equal opportunities to succeed regardless of background or language. We want to be an open and responsible partner, whose research is internationally influential and whose graduates are equipped to change the world.

To achieve this, we must act. We will recruit talent globally, ensure that our teaching and research are genuinely international, and provide our staff and students with opportunities to learn, move, and grow across borders. We will also support the integration of international students and staff not only into our university but also into the Finnish society, strengthening our region and our country.

In short: being international is not a goal in itself, but a way to fulfil our mission more effectively. It makes us stronger, more innovative, and better able to contribute to both Finland and the wider world.

Rakkaat opiskelijat,

Yliopisto on teitä varten. Teillä on oikeus odottaa korkeatasoista opetusta ja tukea oppimisen polullenne – sitä on lupa myös vaatia niin opettajilta kuin yhteiskunnalta. Opiskelijoiden hyvinvointi ja riittävä toimeentulo ovat koko yhteisön tulevaisuuden edellytys. Haluan kiittää lämpimästi ylioppilaskuntaa, ainejärjestöjä, kilttoja ja kaikkia vapaaehtoisia, jotka tekevät arvokasta työtä opiskelijoiden arjen, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin eteen. Teidän ansiostanne kampuksemme elää ja sykkii. Uskon, että yhdessä luomme ilmapiirin, jossa jokainen voi menestyä, löytää ystäviä ja kokea ylpeyttä kuulua Tampereen yliopistoon.

Hyvä juhlayleisö,

Tampereen yliopiston tilanne on monella mittarilla entistä vahvempi – niin akateemisesti kuin taloudellisesti. Me-henki on entisestään kohentunut, ja siitä kiitos kuuluu jokaiselle tässä yhteisössä. Suuret muutokset syntyvät monista pienistä yksilöiden teoista. Jokainen teistä ansaitsee kiitoksen omasta panoksestanne ja siitä, että autatte myös toisia onnistumaan.

Hyvät ystävät,

Yliopisto katsoo aina tulevaisuuteen. Meidän tehtävämme on rakentaa maailmaa, jossa tieto ja sivistys kantavat yhteiskuntaa, antavat turvaa ja avaavat mahdollisuuksia. Tässä tehtävässä me kaikki olemme tekijöitä – yhdessä.

Väinö Linnan sanoin: “Tulevaisuus ei synny itsestään – se tehdään.”

Näillä sanoilla julistan yliopistomme lukuvuoden 2025–26 avatuksi.

I wish you a very successful academic year!

Kiitos.